

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LUTEGO 1935 ROKU

PRZEMYSŁ SZTUCZNYCH WŁÓKIEŃ W ROKU 1934

Produkcja sztucznego jedwabiu na rynku światowym miała wybitną tendencję dalszego rozwoju ilościowego i wyniosła ok. 350 tys. tonn, co stanowi wzrost przeszło 20% w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Mimo to, trudno mówić o przesyleniu rynku, gdyż zapotrzebowanie również wzrosło.

Handel międzynarodowy był nadal krępowany przez długi szereg ograniczeń celnych i dewizowych, częściowo tylko i niedostatecznie łagodzonych przez układy międzypaństwowe.

Wytwórczość japońska, której początki zaledwie można było zauważyć w r. 1927, już w r. 1933 przewyższyła ilościowo produkcję każdego z krajów europejskich i pozwoliła Japonii eksportować ok. 10% swej wytwórczości. Ten uderzający rozwój przemysłu japońskiego oparty jest zarówno na taniej robociznie, jak na deprecjacji waluty.

W r. 1934 ekspansja japońskiego przemysłu wzrasta w dalszym ciągu, opanowując przy pomocy rządowej coraz to mocniej rynki egzotyczne; Japonja usiłuje nawet wtargnąć do Europy ze swą tanią przędzą.

Walka o rynki zbytu odbija się też na poziomie cen, które mają w całej Europie tendencję spadkową. Lekka poprawa, zaznaczona jesienią r. 1934 w niektórych krajach — zwłaszcza we Francji i Belgii, a częściowo w Anglii — miała charakter przejściowy.

Te ogólne światowe tendencje znalazły odbicie i u nas w kraju. Wytwórczość wzrosła z 3.650.000 kg w r. 1933 do 4.390.000 kg w r. 1934, a więc prawie dokładnie o liczbę 20%, odpowiadającą wzrostowi produkcji światowej. Natomiast produkcja sztucznych włókien ciętych (Textry) utrzymała się na poziomie r. 1933, t. j. ok. 200.000 kg. To ostatnie zjawisko nie jest bynajmniej pomyslnie: na całym świecie produkcja i zastosowanie włókien ciętych rośnie bardzo szybko. U nas — rok 1934 nie wykazał wzrostu produkcji, co należy przypisać zbyt powolnemu nadążaniu naszego przemysłu włókienniczego za postę-

pem techniki. Można zato przypuszczać, że najbliższe lata pozwolą polskiemu przemysłowi sztucznych włókien znakomicie zwiększyć wytwórczość włókien ciętych, których zastosowanie jest coraz to szersze i wszechstronniejsze.

Ceny sztucznego jedwabiu wykazały tendencję zniżkową, zwłaszcza w zakresie popularniejszych gatunków specjalnych.

Zapotrzebowanie było w pierwszym półroczu nieco większe, niż w tym samym okresie roku poprzedniego; natomiast sezon jesienny okazał się nieco słabszy, niż w roku 1933.

Ekspert w r. 1934 bardzo osłabł z przyczyn zarówno natury ogólnej, jak dotkliwej konkurencji japońskiej na rynkach światowych; toteż wywóz nadal prowadzony jest ze stratą.

W tych warunkach zdolność produkcyjna 3-ch fabryk krajowych przewyższa obecnie zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, tembardziej że dwie z tych fabryk rozbudowały nieco w 1934 r. swoje urządzenia wytwórcze.

Oceniając produkcję jakościowo, można zanotować stałą poprawę gatunkowości polskiej przędzy.

Zasługuje na uwagę wzrost popytu na gatunki specjalne. W pierwszym półroczu r. 1934 szczególnie zwiększało się zapotrzebowanie na pończoszniczy jedwab cienkoprzędny. Producenti przędzy oceniali to zjawisko jako raczej przejściowe, ale pod naciskiem czynników zainteresowanych rozszerzyli i przystosowali swoje urządzenia do wytwarzania jedwabiu pończoszniczego.

Zapotrzebowanie na ten rodzaj jedwabiu nie utrzymało się jednak w rozmiarach, jakie miało w początku roku 1934 i nawet po długotrwałym strajku, który na kilka miesięcy unieruchomił przemysł pończoszniczy w Łodzi, nie powróciło do normy wiosennego sezonu.

Naogół, rok 1934 scharakteryzować można jako pozytywny okres rozwoju przemysłu sztucznych włókien w Polsce.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 4 lutego r. b. zmarł jeden z najzasłużniejszych działaczy polskiego życia gospodarczego, ś. p. Stanisław Jan Okolski.

Zmarły był Dyrektorem, a później Vice-Prezesa Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, gdzie też rozwijał bardzo ożywioną działalność zawodową. Ale ś. p. Prof. Okolski był człowiekiem, ogarniającym znacznie szersze horyzonty. Zakres Jego zainteresowania obejmował wiele centralnych organizacji, z Centralnym Związkiem Przemysłu Polskiego i Warszawską Izbą Przemysłowo-Handlową na czele. Ponadto, od chwili założenia Centralnej Komisji Przywzowej w r. 1925 stał na czele tej instytucji; wchodził też w skład Rady Zarządu wielu innych organizacji społecznych, gospodarczych i przemysłowych.

Zmarły był wybitnym znawcą zagadnień celnych. Przewodniczył Komitetowi Celnemu przez cały czas jego istnienia, brał żywy udział i kierował pracami zespołów, opracowujących polskie taryfy celne, w r. 1919 i w latach 1926 — 1931.

Na wszystkich zajmowanych przez siebie stanowiskach, ś. p. Prof. Okolski odznaczał się wielką znajomością i pogłębieniem tematów, niecodziennymi zaletami serca, umysłu i charakteru.

Dla przemysłu chemicznego położył wielkie zasługi w dziedzinie celnej i reglamentacyjnej. Pracując zaś w zaraniu odrodzonej państwowości na eksponowanych stanowiskach państwowych, przyczynił się do uruchomienia zniszczonych przez wojnę fabryk chemicznych.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Sp. Akc. „Boruta“ w Zgierzu donosi, że rozpoczęła produkcję i wypuściła na rynek kwas betaoksytaftoesowy. Posiadana przez Sp. Akc. „Boruta“ aparatura pozwala całkowicie pokryć zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Uruchomienie następnego skolei półproduktu organicznego uzupełnia zespół półproduktów, fabrykowanych w Polsce, ogólna zaś ich ilość przewyższa już w tej chwili setkę artykułów.

ROZPORZĄDZENIE O KOSMETYKACH

W związku z ukazującymi się w prasie notatkami o rzekomem bezterminowym odroczeniu wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 25 czerwca 1934 r. o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych, delegacja Związku Przemysłu Chemicznego w osobach pp. Dr. G. Litterera i Inż. T. Zamoyskiego uzyskała w Min. Opieki Społecznej następujące autorytatywne wyjaśnienia:

Wskazane Rozporządzenie weszło w życie dn. 18 stycznia r. b., zgodnie z przepisami § 22 Rozporządzenia i obowiązuje w całej rozciągłości. Przewidziany w § 20 Rozporządzenia dwuletni termin przejściowy powinien być wyzyskany na przeprowadzenie rejestracji tych środków kosmetycznych, które podlegają obowiązkowi rejestracji. Do chwili uzyskania rejestracji, produkowane przed wejściem w życie Rozporządzenia kosmetyki mogą być wytwarzane i nadal, je-

żeli tylko odpowiadają postanowieniom Rozporządzenia, choćby nawet formalna rejestracja nie została jeszcze przeprowadzona. Niepodlegające rejestracji środki kosmetyczne powinny być produkowane zgodnie z warunkami, sformułowanymi w Rozporządzeniu.

Z okazji wspomnianej audjencji w Ministerstwie, delegacja Związku poruszyła szereg bieżących postulatów przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego w odniesieniu do rzeczonoego Rozporządzenia i uzyskała obietnicę pozytywnego ustosunkowania się Ministerstwa do poruszonych spraw.

RADA BEZPIECZEŃSTWA PRACY

Dn. 12 lutego 1935 odbyło się w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego zebranie Rady Bezpieczeństwa Pracy w przemyśle chemicznym. Zebraniu przewodniczył p. Dr. A. Hirsowski, który przedewszystkiem zaznajomił zebranych z rezultatami prac organizacji w ciągu ostatnich miesięcy. W roku ubiegłym do wszystkich fabryk chemicznych rozesłany został kwestionariusz, wypełnione rubryki którego pozwalają się zorientować co do najgroźniejszych dla życia i zdrowia pracowników etapów produkcji. Opierając się na zebranym materiale — można było przystąpić do układania instrukcji i zleceń w poszczególnych działach wytwórczości chemicznej.

Już został opracowany pod kątem bezpieczeństwa pracy dział fabrykacji barwników i produktów pośrednich. Odpowiednie zalecenia niebawem sformułowane zostaną w sposób ostateczny.

Skolei zebranie poddało dyskusji sprawę odpowiednich plakatów ostrzegawczych i postanowiło tej doniosłej kwestji poświęcić specjalne posiedzenie, na którym ewentualnie będą rozpatrzone pewne projekty plakatów rysunkowych.

Zebranie postanowiło, aby organizacja bezpieczeństwa pracy istniejąca przy Związku, zajęła się statystyką nieszczęśliwych wypadków w polskim przemyśle chemicznym. Statystyka ma kłaść szczególny nacisk na stronę techniczną. Odpowiedni schemat statystyczny będzie przedyskutowany i przyjęty na jednym z następnych posiedzeń Rady Bezpieczeństwa. Już obecnie „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ będą umieszczać opisy wypadków w fabrykach chemicznych gwoi ostrzeżenia innych fabryk.

Następnie — zebranie wysłuchało nader interesującego referatu, wygłoszonego przez p. S. Mieszkowskiego, Inspektora L. O. P. P., p. t. „Sprzęt ochrony przeciwgazowej i zastosowanie tego sprzętu w przemyśle“. Zarówno referat, jak liczne demonstracje masek, półmasek i respiratorów wykazały starania fabryki masek w Radomiu w kierunku zaopatrzenia przemysłu w odpowiednie urządzenia ochronne. Można obecnie dla celów przemysłowych stosować cały szereg pochłaniaczy zdolnych absorbować gazy i pary różnych typów.

Zebranie miało możliwość zapoznania się z pi-semkiem „Bacność przy pracy“, które może

odegrać poważną rolę jako organ uświadamiający masy robotnicze o grożących niebezpieczeństwach.

* * *

Powołując się na powyżej umieszczone sprawozdanie z ostatniego zebrania Rady Bezpieczeństwa Pracy prosimy wszystkie zrzeszone w Związku przedsiębiorstwa, aby nadsyłały nam opisy charakterystycznych nieszczęśliwych wypadków w fabrykach chemicznych. Opisy te będą umieszczane w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego“ bez zaznaczenia, w jakiej fabryce dany wypadek nastąpił.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany celne i reglamentacyjne (Nr. 4 „Informatora Eksportowego“):

Egipt. Rozszerzenie obowiązku przedkładania świadectw pochodzenia na szereg produktów chemicznych.

Estonja. Objęcie reglamentacją dewiz przekazów pocztowych oraz należności za przesyłki za pobraniem. Wprowadzenie cła na nawozy sztuczne importowane w workach.

Hiszpanja. Ustalenie kontyngentu na węgiel drzewny w wysokości 32448 m³.

Zwracamy uwagę na ogłoszone w Nr. 4 „Informatora Eksportowego“ raporty w sprawie znakowania wyrobów produkcji miejscowej w W.M. Gdańsku (str. 3) oraz w sprawie reglamentacji handlu zagranicznego w *Bułgarii*.

Związek jest w posiadaniu publikacji, opisującej zwyczaje i warunki istniejące w handlu importowym z Indjami brytyjskimi oraz zawierającej skorowidz nomenklatury i skrótów handlowych przyjętych na rynku indyjskim.

Zanotowane zostały przez Związek zgłoszenia: firmy brytyjskiej w Argentynie o objęcie reprezentacji produktów chemicznych polskich, firmy kanadyjskiej o objęcie reprezentacji niektórych produktów chemicznych oraz firmy londyńskiej poszukującej produktów chemicznych na wywóz do krajów zamorskich.

OBOWIĄZEK REJESTRACJI UMÓW O NAUKĘ

W myśl art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) — warunki, dotyczące nauki w przedsiębiorstwach przemysłowo-handlowych, które zatrudniają uczniów przemysłowych, winny być w ciągu 4 tygodni od dnia rozpoczęcia nauki ustalone umową pisemną, podpisaną przez przemysłowca (pryncypała), albo jego zastępcę oraz przez ucznia — i, jeżeli uczeń ma mniej niż 21 lat, także przez jego ojca lub opiekuna.

W umowie należy: określić przemysł, w którym uczeń ma być kształcony, podać czas trwania nauki oraz wzajemne świadczenia i przytoczyć warunki rozwiązania umowy.

Umowę należy sporządzić w dwóch egzem-

plarzach, podpisanych przez strony; po zarejestrowaniu jeden z nich otrzymuje przedsiębiorstwo, drugi zaś uczeń, względnie jego ojciec lub opiekun.

Najdalej w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy przemysłowiec winien obydwa jej egzemplarze wraz z jednym odpisem przedstawić Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w celu zarejestrowania. Równocześnie należy wnieść do kasy Izby albo wpłacić na konto czekowe P. K. O. Nr. 18750 — opłatę za rejestrację w wysokości zł. 10.

Jeżeli przemysłowiec jest członkiem zrzeszenia przemysłowego (organizacji społeczno-zawodowej) — konieczne jest przesłanie odpisu umowy zrzeszeniu w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy.

Dla ułatwienia zainteresowanym dopełnienia obowiązku zawarcia umowy o naukę zgodnie z prawem i zarejestrowania jej, Izba wydała drukiem schemat wzorowej umowy o naukę, który biuro jej wydaje do użytku przemysłowców.

Za niezarejestrowanie umowy o naukę winni podlegają sankcjom karnym, przewidzianym w art. 126 prawa przemysłowego, oraz w art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 17.7. 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych.

Obowiązek zawierania umów o naukę i rejestrowania ich w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie obejmuje tylko uczniów przemysłowych, natomiast nie obejmuje on t. zw. praktykantów, czyli osób, uzupełniających przez praktykę teoretyczne wiadomości fachowe, uzyskane w szkole zawodowej, niezależnie od jej stopnia.

NA MARGINESIE

Zainteresowanie sportem ogarnia w Polsce coraz szersze sfery. Przyjemności i rozrywki na świeżem powietrzu, które dawniej były udziałem tylko grup uprzywilejowanych, są teraz dostępne prawie dla wszystkich.

W pismach codziennych znajdujemy odbicie tego zamięłowania sportów. Wszystkie dzienniki poświęcają liczne szpalty zawodom, turniejom, rozrywkom.

Jednakowoż trudno oprzeć się wrażeniu, że nasza prasa nieco przesadza w nadmiernych sprawozdaniach sportowych, zaniedbując jednocześnie sprawozdania z zebrań i manifestacji naukowych. Weźmy dla przykładu Polskie Towarzystwo Chemiczne, którego posiedzenia odczytowe powinny być przedmiotem sprawozdań prasowych.

Tymczasem o najciekawszych odczytach, jak np.: referacie Prof. Marka (z Wiednia), którego wywody i demonstracje były prawdziwymi rewelacjami naukowymi, nie znaleźliśmy w dziennikach warszawskich ani słowa. Odbiegamy w tym zakresie od wzorów zachodnich społeczeństw: zarówno w Anglii, jak we Francji i w Niemczech każdy ciekawy odczyt chemiczny jest starannie streszczany w prasie codziennej.

Czyżby nasi dziennikarze nie doceniali znaczenia postępu wiedzy chemicznej?

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAN DOMU HANDLOWEGO

B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.
Aceton	420.—
Alun chromowy	80.—
Alun krystaliczny	49.—
Alun mielony	50.—
Antichlor kryst.	45.—
Antimonium crud. w kawalkach	110.—
Antimonium crud. w proszku	125.—
Asfalt Gilsonit	80.—
Azotan baru	175.—
Boraks kryst.	115.—
Boraks w proszku	120.—
Boran manganu	370.—
Braunsztyt	80.—
Chlorek baru	75.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—
Chlorek wapna	41.—
Dwuchromian potasu	215.—
Dwuchromian sodu	175.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	50.—
Fenol	330.—
Fosforan sodu trójzasadowy	150.—
Fosfor czerwony	800.—
Glejta angielska w proszku	140.—
Glin metaliczny w proszku	550.—
Grafit angielski w łuskach	130.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	150.—
Hydrosulfid	400.—
Kalafonja R. jasna	81.—
Kamfora w taflach	700.—

Kaolina w kaw. i w proszku	15.—
Kreda chem. czysta	59.—
Kwas chromowy w proszku 99½%	550.—
Kwas szczawiowy	175.—
Minja ołowiana	115.—
Nadmanganian potasu	350.—
Naftalin w łuskach	60.—
Nitrobenzol	450.—
Octan ołowiu	190.—
Oleina	190.—
Olej rycynowy med.	190.—
Olej turecki 50%	80.—
Pumeks w kawalkach	65.—
Pumeks w proszku	45.—
Salmjak mielony	125.—
Salmjak w kaw. subl.	235.—
Siarczan kobaltu	650.—
Siarczan magnezu	22.—
Siarczan miedzi	55.—
Siarka mielona	36.—
Siarka w łuskach	36.—
Talcum 000	22.—
Talcum 00000	28.—
Talcum 000000	32.—
Tanina 92%	850.—
Tlenek kobaltu 76%	1950.—
Węglan magnezu w cegiełkach	220.—
Węglan magnezu w proszku	160.—
Ziemia okrzemkowa	30.—
Zelazocjanek potasowy	350.—
Zelazocjanek sodowy	260.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA
ZAPEWNIĄ
MAKSIMUM WYGODY
OSZCZĘDNOŚCI CZASU
I BEZPIECZEŃSTWA

ZWIEDZAJ
MUZEUM PRZEMYSŁU
I TECHNIKI
— W WARSZAWIE, UL. TAMKA 1 —
TEL. 298-84

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Leszno 15, tel. 11.06-81.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Winnica, poczta Hen- ryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross, Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew, Tel. Sochaczew 81.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Soda kaustyczna, Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
„Fr. KARPINSKI Spółka Akcyjna“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.	Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.